

Abdest ve Boy Abdesti İlgili Meselelerle Cevaplar

﴿ مسائل وأحكام في الوضوء والغسل ﴾

[**TÜRKÇE — TÜRKİSH** — ترکی —]

BİR GRUP ÂLİM

TERCİME : MÜHAMMED ŞAHİN

TETKİK : ALİ RİZA ŞAHİN

﴿ مسائل وأحكام في الوضوء والغسل ﴾

« باللغة التركية »

مجموعة من العلماء

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

➊ **SORU:**

Benim yüz ve omuzlarımda çıkan sivilce ve irinli kesecikler bulunmaktadır. Bu sivilce ve irinli kesecikler, kimi zaman iltihap olup şişmekte, bunun sonucunda da onlardan kan çıkmaktadır. Kimi zaman da bu iltihaptan sari bir sıvı çıkmaktadır. Bu kan, elbiseme bulaşabilmektedir. Buna göre namaz kılmak istediğim zaman, (kan bulaşan) bu elbisemi değiştirmem veya onu yıkamam gereklidir mi?

➋ **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

İnsanın ön ve arkasının dışında bir yerden çıkan kanın, abdesti bozup bozmaşacağı konusunda fakihler görüş ayrılığına varmışlardır.

Bu konuda tercih edilen görüş; insanın ön ve arkasının dışında bir yerden çıkan kan abdesti bozmadır, şeklinde idi. Bu, İmam Mâlik ve İmam Şâfiî'nin -Allah ikisine de rahmet etsin- görüşüdür. Şeyhulislâm İbn-i Teümîyye de -Allah ona rahmet etsin- bu görüşü tercih etmiştir.

İKİNCİSİ:

Eğer elbisene bulaşan kan veya irin, az miktarda ise, onunla namaz kılmandan bir sakınca yoktur. Yok eğer çok miktarda ise, âlimlerin çoğunluğuna göre, elbiseni yıkaman veya değiştirmen gereklidir.

Bazı ilim ehli, insanın bedeninden ön ve arkanın dışında bir yerden çıkan kanın, pis olmağı temiz olduğu görüşüne varmışlardır.

Nitekim değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İnsan kanının temiz olduğunu söyleyenin bu sözü, çok güçlü bir görüşür. Çünkü nas (Kur'an ve Sünnet) ile kıyas buna delâlet etmektedir."¹

➌ **SORU:**

Zemzem suyu ile temizlenmenin hükmü nedir?

➍ **CEVAP:**

¹ es-Serhu'l-Mumti'; c: 1, s: 443

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bizce Zemzem suyu ile temizlenmek mekruh değildir. Nitelikim İmam Ahmed'in bir rivâyeti dışında bütün İslâm âlimleri böyle söylemişlerdir.

Bu konudaki delilimiz; Zemzem suyu ile temizlenmenin yasak oluşu konusunda (Peygamber -sallallahu aleahi ve sellem-'den) hiçbir nehiy sâbit olmamıştır.

Fakat Peygamber -sallallahu aleahi ve sellem-'den şöyle dediği sâbit olmuştur:

((الْمَاءُ طَهُورٌ لَا يُنْجِسُهُ شَيْءٌ)). [رواه أحمد وأبو داود والترمذى والنسائى]

"Su temizdir ve temizleyicidir. (Çok olduğu için tadı, rengi ve kokusu değişmediği sürece) onu hiçbir şey necis (pis) kılamaz."¹

Abbas'tan -Allah ondan râzi olsun- Zemzem suyu ile yıkamanın (boy abdesti almanın) nehyedilmesi ile ilgili olarak nakledilen delile gelince, bu sahîh değildir.²

● **SORU:**

Ben, evli genç bir bayanım. Uzun bir süreden beri içime vesvese girdi ve beni abdest konusunda abdest azalarını arka arkaya yıkayamayacak derecede mesgul etmeye başladı. Öyle ki her namaz vaktinde abdestimi tam alamadığımı hayal ettiğimden dolayı bir buçuk saatte ancak abdest alabiliyorum.

Aynı şekilde cünüplükten arınmak için yıkandığımda boy abdestimi tam alamadığımı hayal ettiğimden dolayı saatlerce boy abdesti alıyorum.

Şimdi ben, (tedâvi olmak için) sinirsel hastalıklar hastanesine girmiş bulunmaktaım. Bana ne gibi nasihatta bulunabilirsiniz?

● **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

Sinirsel hastalıklar hastanesinde ve doktorların yanında tedâvi olmaya devam etmeliyin. Umur ki Allah Teâlâ sana şifâ takdir eder. Bu konuda Allah Teâlâ'dan yardım dileyin ve O'ndan, bu hastalıktan seni âfiyete kavuşturmasını isteyin. Uyumak için yatağına uzandığında Âyete'l-Kürsî'yi okuyun ve sabah-akşam üç defa şöyle deyin:

((بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)). [رواه أبو داود والترمذى وابن ماجه وأحمد]

¹ Ahmed, Ebu Dâvud, Tirmîzî ve Nesâî rivâyet etmişlerdir.

² İmam Nevevi'nin Fetvâları Kitabı, s: 16

"İsmiyle yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah'ın adıyla (başlarım). O, hakkıyla işten ve her şeyi bilendir."¹

Uykudan önce üç defa İhlas, Felak ve Nas sûrelerini okuyarak kendine rukye yaparsın. Her okuyuştan sonra ellerinin içine üfler, sonra da bedeninden elinin ulaştığı yeri mesh edersin.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzi olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاسَةٍ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ، ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا، فَقَرَأَ فِيهِمَا: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، وَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يَبْدأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعُلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.)) [رواه البخاري وأهل السنن]

"Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- her gece yatağına vardığında iki elini birleştirip içine üfler ve içine: Kul Huvelâhu Ehad (İhlas), Kul Euzu bi Rabbi'l-Felak (Felak) ve Kul Euzu bi Rabbi'n-Nâs (Nas) sûrelerini okur, sonra iki eliyle vücudunun kavuştuğu yerleri mesh ederdi. Önce başından ve yüzünden başlar öylece devam ederdi. Bunu üç defa yapardı."²

(Kıymetli bacım!) İçinde bulunduğu bu hastalığı senden gidermesi için Allah'a yalvarır ve şöyle duâ edersin:

((اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ! أَذْهِبِ الْبَأْسَ، وَأَشْفِ أَنْتَ الشَّافِ لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءَ لَا يُغَادِرُ سَقَمًا.)) [رواه أبو داود والترمذى]

"İnsanların Rabbi olan Allahım! Hastalığı gider ve şifâ ver. Çünkü ancak sen şifâ verirsin. Öyle bir şifâ ver ki hiçbir hastalık kalmasın."³

Bu duâyi üç defa tekrar et.

Yine, keder ve sıkıntı anında okunan şu duâyi okursun:

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ لَعَظِيمٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمُ.)) [رواه البخاري ومسلم]

¹ Ebu Davud; hadis no:323. Tirmizî; hadis no: 465.İbn-i Mâce ve Ahmed rivâyet etmişlerdir. Abdulaziz b. Baz, isnadının hasen olduğunu kaydeden; Tuhfetu'l-Âhŷâr (s.39). Bkz. Sahih-i İbn-i Mâce;hadis no:332.

² Buhârî ve Sünen sahipleri rivâyet etmişlerdir.

³ Ebu Davud ve Tirmizî

"Azîm ve Halîm olan Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. Yüce Arş'ın Rabbi olan Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur. Göklerin ve Kerîm Arş'ın Rabbi olan Allah'tan başka hakkıyla ibâdete lâyık hiçbir ilah yoktur."¹

Abdest aldiktan sonra abdest aldığına ya da âdet veya cünüplükten temizlenmek için boy abdesti aldiktan sonra boy abdesti aldığına itimat etmeli ve vesveseyi kendinden savmalısın. Banüoda uzun süre kalman, şeytandandır. Böyle yaparsan Allah'ın izniyle bu vesvese senden gidecektir.²

⌚ **SORU:**

Bir insanın midesinde çok hava, belki de gazlar bulunmaktadır. Fakat bu kimse abdestini zorlukla tamamlamaktadır.

Örneğin; abdest sırasında yüzünü yıkarken kendisinden hafif bir şey çıktığını hissetmekte ve abdestinin bozulduğundan endişe etmekte, sonra da yeniden abdest almağa başlamaktadır.

Aynı şekilde namazda da böyle olmaktadır. Namaz kılarken herhangi bir koku hissetmemekle birlikte abdestinin bozulduğundan endişe etmektedir.

Bunun çözümü nedir?

⌚ **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bu, müslümanın ibâdetini bozmak için çalışan şeytanın bir vesvesesidir. Müslümanın, bu vesveseyi terk etmesi ve yel sesini işitmeyince veya kokusunu hissetmedikçe bunun için namazından çıkmaması veya abdestini yenilememesi gerekir.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzi olsun- rivâyet olundığına göre, Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem- şöyle buşurmuştur:

((إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ، أَخْرَجَ مِنْهُ شَيْءًَ أَمْ لَا؟ فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا.)) [Râyhân] [رواه مسلم]

"Biriniz (mescitte bulunduğu sırada) karnında bir şey bulur da kendisinden bir şey çıkip-çıkmadığından (yellendiğinden) endişe ederse, bir ses duyuncaya veya bir koku hissedinceye kadar sakın (yeniden abdest almak için) mescitten çıkmasın."³

¹ Buhârî; hadis no: 153. Müslüm; hadis no: 2092.

² İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâîmî Komitesi Fetvâları; c: 5. s: 223.

³ Müslüm

Bundan kastedilen; bir kimse abdestinin bozulduğundan emin olmalıdır. Abdestinden ne zaman en küçük bir şüphe duyarsa, onun abdesti sahihtir.¹

SORU:

Bazı insanların, Tilâvet secdesi için abdestli olmanın ve kibleye yönelmenin şart olmadığını, bazlarının da şart olduğunu söylemeklerini görüyoruz.

Bu konuda doğru olan görüş hangisidir?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İlim ehlinden kimisi Tilâvet secdesini namaz olarak görmektedir. Dolayısıyla Tilâvet secdesi için abdestli olmanın, kibleye yönelmenin, secdeye giderken ve başını secdeden kaldırırken Allahu Ekber demenin ve sonunda da selâm vermenin şart olduğunu söylemektedir.

Kimisi de Tilâvet secdesinin ibâdet olduğunu, fakat bunun namaz gibi olmadığını görmektedir. Dolayısıyla Tilâvet secdesi için abdestli olmanın, kibleye yönelmenin, secdeye giderken ve başını secdeden kaldırırken Allahu Ekber demenin ve sonunda da selâm vermenin şart olmadığını söylemektedir. Doğru olan görüş de budur. Çünkü biz, Tilâvet secdesi için abdestli olmanın ve kibleye yönelmenin şart olduğuna dâir hiçbir delil bilmiyoruz. Fakat bir kimse, abdestli olur ve kibleye yönelme imkânını ne zaman bulursa Tilâvet secdesini yerine getirir. Böylelikle âlimler arasındaki bu görüş ayrılığından çıkış olur.

Muvaffakiyet, Allah Teâlâ'dandır.

Allah Teâlâ, Peygamberimiz Muhammed'e, onun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin.²

SORU:

Ben, hastaneyeye gittim ve orada üç gün kaldım. Bu sırada abdest alamadım. Yanımda bir taş parçası getirmiştim, onunla teyemmüm aldım. Fakat sabah namazı için teyemmüm alamadım. Çünkü ben, aslında birisinin yardımı olmadan hareket edemeyen felçli, yatalak bir kimseyim. Sabah namazını kaçırırmak istemediğim için kendi kendime teyemmüm alduğumu hayal ettim (aklımda canlandırdım). Sonra sabah namazını kıldım. Aynı şekilde kibleye yönelmemiştim. Bu amelim, câiz midir, yoksa değil midir? Kılmış olduğum sabah namazını kaza etmem gereklir mi?

¹ İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 5, s: 226.

² İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 7, s: 262.

● **Cevap:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Hasta kimse, abdest almağa gücü yetmez ve kendisine abdest alıracak birisini de bulamazsa, -üzerinde toz varsa- duvara veya yatağa ellerini sürerek ve yahut da bir kabın veya poşet torbanın içine bir miktar toprak koyarak onu yanında taşıır, onunla teyemmüm alır. Teyemmüm alma imkânı bulamazsa, o hal üzere namazını kılır.

Aynı şekilde kibleye yönelmek de böyledir. Eğer gücü yeterse, namazda kibleye yönelmesi gereklidir. Kibleye yönelmemeye gücü yetmezse, bulunduğu hal üzere namazını kılır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا أَكْسَبَتُ ... ﴾

[٢٨٦] سورة البقرة من الآية:

"Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez. Kazandığı (iyilik) lehine, yüklentiği (kötülük) de alehine nedir."¹

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"(Teyemmüm almak için) toprak bulamayan kimse, duvara ellerini sürerek teyemmüm alabilir mi?"

Aynı şekilde yatağa ellerini sürerek teyemmüm alabilir mi? diye sorulmuş, bunun üzerine o, bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Duvar, temiz toprak cinsindendir. Eğer duvar, ister taş olsun, isterse kerpiç olsun, toprak cinsinden bir şeyle bina edilmiş ise, onunla teyemmüm almak câizdir. Fakat duvar, eğer ağaç kaplama veya boya ile boyanmış ise, bu takdirde üzerinde toz varsa, onunla teyemmüm alınır ve bunda bir sakınca yoktur. Bu kimse, toprakla teyemmüm alan kimse gibi olur. Çünkü toprak, yeri ana maddesidir. Eğer üzerinde toz cinsinden bir şeş yoksa, bu takdirde teyemmüm alamaz. Yatağa ellerini sürerek teyemmüm almaya gelince, kendisine deriz ki:

Eğer yatağın üzerinde toz varsa, onunla teyemmüm alır, yoksa onunla teyemmüm alamaz. Çünkü yatak, toprak cinsinden bir şeş değildir."²

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâîmî Komitesi'ne: "Ben, yatalak bir hastayım ve hareket edemiyorum. Buna göre namazı edâ etmek için nasıl abdest alıp nasıl namaz kılmalıyım?" diye sorulmuş, bunun üzerine komite bu soruya şöyle cevap vermiştir:

¹ Bakara Sûresi: 286

² Abdest ile İlgili Fetvâlar; s: 240.

BİRİNCİSİ:

Abdest konusuna gelince, müslümanın su ile abdest alması gereklidir. Bir kimse, hastalık veya bunun dışında bir sebepten dolayı su kullanmaya gücü yetmezse, temiz bir toprakla teşessimüm alır. Teşessimüm almağa da gücü yetmezse, abdest veya teşessimüm alma şartı ondan düşer ve Allah Teâlâ'nın şu emirleri gereği bulunduğu hal üzere namazını kılardır.

﴿فَأَنْقُوا اللَّهَ مَا أَسْتَطَعْتُمْ ...﴾ [سورة التغابن من الآية: ١٦]

"(Ey mü'minler!) O halde gücünüz yettiği kadariyla Allah'tan korkun (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harçayın)."¹

﴿... وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ...﴾ [سورة الحج من الآية: ٧٨]

"Allah, din konusunda size hiçbir zorluk yüklememiştir."²

İdrar ve dışkı gibi önden ve arkadan çıkan şeylere gelince, bunların çıktıığı yerler temizleninceye kadar bu yerleri üçer defa veya daha fazla, taş ya da temiz mendillerle silerek temizlemek yeterlidir.

İKİNCİSİ:

Namaz konusuna gelince, hastanın, namazını ayağakta kılması gereklidir. Eğer buna gücü yetmezse, oturarak namaz kılardır. Buna da gücü yetmemiyorsa, yan tarafı üzerine namaz kılardır.

Nitekim İmrân b. Husay'ndan -Allah ondan râzi olsun- rivâyet olunduğuna göre, o, hastalığından şikâyet ettiğinde, Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- ona şöyle buğurmuştur:

((صَلَّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَ جَنْبِ.))

[رواه البخاري]

"(Namazını) ayağakta kıl. (Ayağakta kılmağa) gücün yetmezse oturarak kıl. Oturarak da kılmağa gücün yetmezse, yan tarafın üzerine kıl."³

Allah Teâlâ da bu konuda şöyle buğurmuştur:

﴿فَأَنْقُوا اللَّهَ مَا أَسْتَطَعْتُمْ ...﴾ [سورة التغابن من الآية: ١٦]

¹ Teğâbun Sûresi: 16

² Hac Sûresi: 78

³ Buhârî

"(Ey mü'minler!) O halde gücünüz yettiği kadariyla Allah'tan korkun (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harçayın)."¹

Eğer sabah namazını, âciz olmandan ve sana abdest veya teyemmüm aldıracak ve yönünü kibleye çevirecek kimseyi bulamadığın için abdest veya teyemmüm almadan ve kibleye yönelmeden namaz kılmışsan, namazın sahihtir ve namazını iâde etmen gerekmez. Aynı şekilde teyemmüm almayi hayal etmene de (kafanda canlandırmana) gerek yoktur. Aksine bu davranış, meşrû değildir, üstelik hiçbir faydası da yoktur.

Başkasının yardımıyla teyemmüm veya abdest alma ve kibleye yönelme imkânının olduğu halde, yardım istemekte hatalı davranış kusur etmişsen, namazın geçerli olması için şart olan abdesti almakta kusurlu davranışının demektir. Bu takdirde abdestsiz ve kibleye yönelmeden kılmış olduğun sabah namazını yeniden kılman gereklidir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.²

● **SORU:**

Ben, sakat sandalyesi kullanan bir müslümanım. Benim sorum abdest hakkındadır. Ben, ellişimle hiçbir şey tutamıyorum. Bana, her gün sabah gelip banço yapmama yardım eden bir kimse bulunmaktadır. Acaba bu yaptığım temizlik, günün kalan vakitleri için de yeterli midir? Ben, teyemmüm almağa çalışıyorum, fakat yüzümü tamamen meslek edemiyorum ve teyemmüm olurken ellişimi toprağın üzerine koymakta çok zorlanıyorum. Sizden bana nasihat etmenizi ricâ ediyorum.

● **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İslâm dîninin getirdiği şeylelerden birisi de, insanlara kolaylık sağlama ve onları, güçleri yetmeyen şeylelerle yüklememesidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle bıçurmuştur:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا أَكْسَبَتُ ...﴾

[٢٨٦] سورة البقرة من الآية:

"Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez. Kazandığı (iyilik) lehine, yükleniği (kötülük) de aleylehinedir."³

Allah Teâlâ, müslümanlara abdesti farz kılmış ve onlar için abdeste râzi olmuştur (onlar için abdesti seçmiştir). Fakat insanlardan kimisinin aciziyetini bildiği için onlara izin

¹ Teğâbun Sûresi: 16

² Tıp ve Hastalarla İlgili Fetvâlar; s: 78

³ Bakara Sûresi: 286

vererek teyemmüm almalarını meşrû kılmış, teyemmümü suyun yerine geçirmiş ve müslüman için teyemmümü temizleyici kılmıştır.

Bir kimse, teyemmüm almak kendisine zor gelirse, abdestsiz ve teyemmümsüz olarak namaz kılması câizdir. Bu kimse, namaz kılmak için avret (ayıp) yerini örtecek elbise bulamadığından dolayı elbiseleriz namaz kılması câiz olan kimse gibidir.

Eğer bir kimse, yıkammana veya abdest almana yardım ederse, bu çok güzel olur. Abdestini bozacak büyük veya küçük hadesi gerektiren bir şey yapmadıkça, bu yıkamman veya abdestin, günün kalan vakitleri için de yeterlidir.

Tek başına teyemmüm aldığın veya insanlardan birisi sana teyemmüm aldırdığı zaman ellerini toprağın üzerinde gezdirmen ve yüzünden gücünün yettiği yerleri mesn etmen yeterlidir.

Zorluk ve hastalık sebebiyle ikinci namaz için abdest alma imkâni bulamıyorsan, iki namazı cem' edebilirsin (birlestirebilirsin).

Ne abdest, ne de teyemmüm alma imkâni bulamazsan ve namaz vakti de daralmışsa, abdestsiz veya teyemmümsüz de olsan o vaktin namazını kılman gereklidir.

Bir kimsenin, abdest veya teyemmüm almaya gücü yetmiyorsa, o hal üzere namaz kılmasının câiz olduğunu delil şudur:

((عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ، فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رِجَالًا فِي طَلَبِهَا فَوَجَدُوهَا فَأَدْرَكْتُهُمُ الصَّلَاةُ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَصَلَّوْا فَشَكُوا ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيْمِ، فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُصَيْرٍ لِعِائِشَةَ: جَزَّاكِ اللَّهُ خَيْرًا، فَوَاللَّهِ مَا نَزَّلَ بِكِ أَمْرٌ تَكْرِهِنَهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ لَكِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ خَيْرًا.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Âișe'den -Allah ondan râzi olsun- rivâyet olunduguna o, (kızkardeşi) Esmâ'dan bir gerdanlık ödünç almıştı. Âișe -Allah ondan râzi olsun- gerdanlığı kaybedince, Rasûlullah -sallallahu aleysi ve sellem- Useyd b. Hudayr ile birlikte bazı kişileri Âișe'nin kaybettiği gerdanlığı aramak üzere gönderdi, onlar da gerdanlığı buldular. Bu sırada namaz vakti gelince yanlarında su olmadığı için abdestsiz olarak namazı kılıp Rasûlullah -sallallahu aleysi ve sellem-'e geldiler ve yaptıklarını haber verdiler. Bunun üzerine teyemmüm âyeti (Mâide: 6) nâzil oldu.

Ardından Useyd b. Hudayr, Âişe'ye şöyle dedi:

-Allah seni en güzel şekilde mükâfatlandırsın. Senin başına, hoşlanmadığın ne gelmişse, Allah sana ve müslümanlara onda bir hayır yaratmıştır.¹

Taberânî ve Ebü Avâne'nin açık rivâyetlerinde sahâbe -Allah onlardan râzi olsun-abdestsiz olarak namaz kılmışlardır.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzi olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَأَنَّاسًا مَعَهُ فِي
ظَلَبِ قِلَادَةِ أَصْلَتْهَا عَائِشَةُ، فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَوْا بِغَيْرِ وُضُوءٍ، فَأَتَوْا الشَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ، فَأَنْزَلَتْ آيَةُ التَّيْمِ
رَأَدَ ابْنُ نُفَيْلٍ: فَقَالَ لَهَا أَسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ: يَرْحَمُكِ اللَّهُ! مَا نَزَلَ بِكِ أَمْرٌ
تَكُرِهِينَهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لِلْمُسْلِمِينَ وَلَكِ فِيهِ فَرَجَأٌ.)) [رواه الطبراني وأبو عوانة]

"Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem-, Useyd b. Hudayr ile birlikte bazı kişileri Âişe'nin kaybettiği bir gerdanlığı aramak üzere gönderdi. Namaz vakti gelince onlar abdestsiz olarak namaz kılıp Rasulullah'a geldiler ve bu durumu ona haber verdiler. Bunun üzerine teyemmüm âyeti² nâzil oldu.

İbn-i Nufeyl şunu da ilâve etmiştir:

Useyd b. Hudayr Âişe'ye şöyle dedi:

- Allah sana merhamet etsin! Senin başına, hoşlanmadığın ne gelmişse, Allah sana ve müslümanlara onda bir kurtuluş yaratmıştır.³

Bu hadis, suyun bulunmaması, abdestsiz namaz kılmayı mübah kıldığına bir delildir. Teyemmümden önce ȝegâne temizlik (abdest) ancak su ile mümkündür. Böyle olduğuna göre, sudan daha aşağı derecede olan toprağın bulunmaması halinde namaz kılmanın mübah olması, daha önce gelir (daha evlâdır).

Böylece su veya toprak bulamadığından dolayı abdest veya teyemmüm alamayan ya da su veya toprak bulduğu halde onu kullanmaya gücü yetmeyen kimsenin, abdestsiz olarak namaz kılması câizdir.

¹ Buhârî; hadis no: 329 -Lafız, Buhârî'ye âittir-. Müslim; hadis no: 367.

² Mâide Sûresi: 6

³ Taberânî; hadis no: 131. Ebü Avâne; hadis no: 873.

Nitekim Buhârî, yukarıdaki hadisi zikrederken bir bölüm açmış ve: "Su ve toprak bulamayan kimse bâbî" demiştir.

İbn-i Raşîd şöyle demiştir:

"Yazar, teyemmümün meşrûiyetinden sonra bu meşrûiyetini kaybetmesini, sanki toprağın bulunmamasına bağlımiş ve şöyle demek istemiştir: Temizleyicinin -ki bu sudur olmaması konusunda sahâbenin hükmü, su ve toprağı bulamama hükmümüz gibidir. Böyleslikle hadisin bu bölümle ilgisi ortaya çıkmış olmaktadır. Çünkü hadiste sahâbenin toprak bulamadıkları zikredilmemiş, aksine onların sadece su bulamadıkları zikredilmiştir. Dolayısıyla bu hadiste su ve toprak bulamayan kimsenin (bulunduğu hal üzere) namaz kılmasına gerektiğine delil vardır. Bunun sebebi ise; sahâbenin, bu hal üzere namaz kılmanın gerektiğine inanarak namaz kılmalarıdır. Şayet o vakitte namaz kılmak yasak olsaydı, Peygamber -sallallahu aleyhi ve selllem- onların bu yaptıklarına karşı çıkar ve reddederdi. İmam Şâfiî, İmam Ahmed, muhaddislerin çoğunuğu ile İmam Mâlik'in ashâbından (Mâlikî âlimlerinden) çoğu bu görüştedirler."¹

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Toprağın bulunmaması durumu, toprağın meşrû olmaması durumu gibidir. İki durum arasında bir fark yoktur. Çünkü sahâbe, teyemmümün o vakitte meşrû olmaması sebebiyle namazlarını teyemmümsüz olarak kıldılar. Aynı şekilde teyemmüm alacağı şeyi bulamayan kimse, bunun gibi teyemmümsüz olarak namazını kilar. Teyemmüm olmaması ile meşrû olmaması arasında bir fark yoktur. Kıyas ve sünnet gereği, su ve toprak bulamayan kimse, bulunduğu hal üzere namazını kilar. Çünkü Allah Teâlâ, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemez. Bu kimse namazını iâde etmesi de gerekmez. Zirâ kendisine emredileni yerine getirmiştir. Tıpkı kiyam, kibleye yönelme, avret yeri örte ve kıraat gibi naamazın rükünlerini yerine getirmekten âciz olduğu için terk eden kimsenin namazını iâde etmesi gerekmediği gibi, bu kimsenin de namazını iâde etmesi gerekmez. Dolayısıyla onun bu fiili, nas (hadis) ve kıyas gereğidir."²

İbn-i Kudâme de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"... Çünkü o, namazın şartlarından birisidir. Yerine getirmekten âciz olma durumunda sâkit olan namazın diğer şartları ve rükünleri gibidir. Zirâ bu kimse, farzını, bulunduğu hal üzere edâ etmiştir. Tıpkı avret yeri örtemekten âciz olan kimsenin çiplak olarak namaz kılması, kibleye yönelmekten âciz olan kimsenin kibleden başka yöne namaz kılması, kiyamdan âciz olan kimsenin oturarak namaz kılması gibi..."³

Şevkânî de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

¹ Fethu'l-Bârî; c: 1, s: 440.

² İbn-i Kayyim; 'Sünnet-i Ebî Davud Hâsiyesi', c: 1, s: 61

³ el-Muğnî; c: 1, s: 157.

"Hadiste geçen: "Abdestsiz olarak namaz kıldılar" sözü ile muhakkik ôlimlerden bir gurup -ki bunlardan birisi de yazardır- temizleyici hükmünde bulunan su ve toprak bulunmadığı takdirde namazın kılınmasının gerektiğine delil olarak göstermişlerdir. Hadiste sahâbenin toprak bulamadıklarına dair bir şey yoktur. Aksine onlar sadece su bulamadılar. Fakat o vakitte su bulamamak, su ve toprak bulamamak gibidir. Çünkü su ve topraktan başka temizleyici yoktur. Bunu delil göstermenin sebebi ise; sahâbenin, Bunun sebebi ise; sahâbenin, bu hal üzere namaz kılmanın gerektiğine inanarak namaz kılmalarıdır. Şayet o vakitte namaz kılmak yasak olsaydı, Peygamber -sallallahu ale'hi ve sellem- onların bu yaptıklarına karşı çıkar ve reddederdi. İmam Şâfiî, İmam Ahmed, muhaddislerin çoğunuğu ile İmam Mâlik'in ashâbından (Mâlikî âlimlerinden) çoğu bu görüştedirler."¹

Bu meselede âlimlerin görüşü bu şekildedir. Tercih edilen görüş de bu şekildedir.

(Soruğu soran kardeşim!) Eğer sana teyemmüm alıracak birisini bulamazsan, senin hükmün, (Abdest almak için) su veya (teyemmüm almak için) toprak bulamayan kimseyin hükmü gibidir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

● **SORU:**

Abdest almak için su veya teyemmüm almak için toprak bulamayan kimse ne yapmalıdır (o hal üzere namaz kılmalı mıdır)?

(Abdestsiz veya teyemmüsüz namaz kılan kimse) su veya topraktan birisini bulduğunda namazını iâde etmesi gereklidir mi?

● **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İbn-i Hazm -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Her kim, mukimlik veya yolculuk sırasında toprak veya sudan mahrum olursa (bulamazsa) veya namaz vakti geldiğinde bir (direğe veya ağaç) asılı ise, bulunduğu hal üzere namazını kılmalıdır. Bu kimseyin namazı tamdır. İster suyu namaz vaktinde, isterse namaz vaktinden sonra bulsun, namazını iâde etmesi gerekmeyez. Bunun delili şunlardır:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿فَانْقُو اللَّهُ مَا أَسْتَطَعْتُمْ ...﴾ [Sûreât-tâbâ: 16]

"(Ey mü'minler!) O halde gücünüz yettiği kadariyla Allah'tan korkun (Allah'tan korkmada güç ve takatinizi harçayın)."²

Yine, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

¹ Nâylü'l-Evtâr; c: 1, s: 337.

² Teğâbun Sûresi: 16

﴿لَا يَكِفُّ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا أَكْتَسَبَتْ ...﴾

[سورة البقرة من الآية: ٢٨٦]

"Allah, kimseye gücünün yeteceğinden fazlasını yüklemeyi, kazandığı (iyilik) lehine, yükleniği (kötülük) de alehine eder."¹

Rasûlullah -sallallahu aleahi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((إِذَا أَمْرَتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا أَسْتَطِعْتُمْ.)) [متفق عليه]

"Size bir şeyi emrettiğim zaman, gücünüz yettiğince onu yerine getirin."²

Yine, Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿...وَقَدْ فَصَلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا أَضْطُرْرَتُمْ إِلَيْهِ ...﴾ [سورة الأنعام من الآية: ١١٩]

"Allah, çaresiz yemek zorunda kaldığınız dışında, haram kıldığı şeyleri size açıklamıştır."³

Bu delillerle sahih olduğuna göre, Allah Teâlâ'nın bize farz kıldığı hükümlerden ancak gücümüzün yetkilerini yerine getirmemiz gereklidir. gücümüzün yetmediği hükümler bizden sâkit olmuştur (düşmüştür).

Allah Teâlâ, -mecburi kalmadıkça- abdestsiz veya teyemmüsüz namaz kılmayı bize haram kıldığı sâbittir. Abdest almak için sudan veya teyemmüm almak için topraktan mahrum olan kimse, Allah Teâlâ'nın terketmemi haram kıldığı abdeste veya teyemmüme muhtaç durumdadır. Dolayısıyla abdest veya teyemmüm alma imkânı olmadığı için bu haramlılık hükmü bizden sâkit olmuştur.

Su veya toprak bulamayan kimse, namazın hükümlerini yerine getirmeye gücü yettiğinden ve ona imân ettiğinden dolayı gücü yeten şeyi yerine getirir. Zikrettiğimiz şekilde namazını kılarsa, Allah Teâlâ'nın emrettiği şekilde namazını kılmış olur. Dolayısıyla Allah Teâlâ'nın emrettiği şekilde namazını kılan kimseye bir şey gerekmez. Namazı ilk vaktinde kılmaya çalışmak ise daha önce zikrettiğimiz gibi, daha faziletlidir.

Ebu Hanife, Süfyan es-Sevrî ve Evzâî: -Bu durumda olan birisi-, su buluncaşa kadar namaz kılmaz, demişlerdir.⁴

¹ Bakara Sûresi: 286

² Buhârî ve Müslim

³ Enâm Sûresi: 119

⁴ el-Muhallâ; c: 1, s: 363-364.

SORU:

Abdest azalarından birinin üzerinde katı veya sıvı yağı veya hut da dolma kalem mürekkebinin olması abdeste engel olur mu?

Kulak kiri ve gözden akan katılaşmış maddeler (çapaklar) abdeste engel olur mu?

Bu konudan bahseden sahih hadisler var mıdır?

Âlimler bu konuda ittifak etmişler midir?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

Bu konuda ölçü şudur:

"Suyun, abdest azasına ulaşmasına engel olan şeyle abdest sahih (geçerli) olmaz. Suyun abdest azasına ulaşmasına engel olmayan şeyle de abdest sahih (geçerli) olur."

Buna göre, abdest azalarının üzerinde mürekkebin bulunmasıyla abdest sahih olur. Çünkü mürekkep, suyun abdest azasına ulaşmasına engel olmaz.

Katı yağa gelince, eğer abdest azasının üzerinde katı yağı bir hacmi (kalıntısı) varsa ve suyun abdest azasına ulaşmasına engel oluyorsa, abdest sahih olmaz. Eğer katı yağı abdest azasının üzerinde sadece eseri varsa veya sıvı yağı gibi akıcı ise, abdest sahih olur. Fakat yağıın olduğu yerin içice ovalanması gereklidir. Çünkü yağı, sudan farklıdır.

İmam Nâvevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Abdest azalarından bir bölümünün üzerinde mum, hamur, kına veya buna benzer bir şeş varsa ve bu madde, suyun, uzvun o kısmına ulaşmasına engel oluyorsa, abdesti geçerli olmaz. Suyun ulaşmadığı bölüm ister çok olsun, isterse az olsun farketmez. Eğer elin veya başka bir uzvun üzerinde kınanın izi, kınanın kendisi değil de rengi kalırsa veya suyun tene ulaşmasına engel olmayan ve tene üzerinde sıvı bir yağı kalırsa, abdesti geçerlidir."¹

İKİNCİSİ:

Gözden akan katılaşmış maddelere (göz çapaklarına) gelince, bazı ilim ehlîne göre (abdest alırken) bunların giderilmesi gereklidir. (Abdest alırken) gözlerin içini meshedilmesi konusunda gelen hadis ise, zayıftır.

ÜÇÜNCÜSÜ:

---

¹ el-Mecmû'; c: 1, s: 456.

Kulak kirine gelince, kulak kanalları üzerinde bulunan kirin giderilmesi gereklidir. Kulak dibinde bulunan kirin ise giderilmesi gerekmeyez.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

 SORU:

Müslüman, ibâdetleri yerine getirirken dille niyet edebilir mi?

Tıpkı bir kimsenin: Abdest almağa niyet ettim. Namaz kılmağa niyet ettim. Oruç tutmağa niyet ettim... Demesi gibi.

 CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Şeyhusislâm İbn-i Teymiyye'ye -Allah ona rahmet etsin-:

"Namaz ve diğer ibâdetlere başlarken niyeti dille söylemeye gerek var mıdır? Tıpkı bir kimsenin: Namaz kılmağa niyet ettim. Oruç tutmağa niyet ettim... Demesi gibi."

Diye sorulmuş, bunun üzerine o, bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Hamd, Allah'adır. Abdest, boy abdesti, teyemüm, namaz, oruç, zekât, keffâretler (oruç ve yemin keffâretleri gibi) ile diğer ibâdetler için niyeti dille söylemeye (telaffuz etmeye) gerek yoktur. İslâm âlimleri bu konuda ittifak etmişlerdir. Aksine âlimlerin ittifakıyla niyetin yeri, kalptir. Bir insan, kalbindeki niyetin aksine, hata edip diliyle yanlış niyet etse, kalbinden niyet ettiğine itibar edilir, diliyle söylediğine itibar edilmez.

İslâm âlimlerinden hiç kimse bunun aksine bir şey zikretmemiştir. Ancak Şâfiî mezhebinin sonraki âlimleri buna aynısı bir görüş beyan edince, bazı Şâfiî âlimleri de bu konuda onlara uymuşlardır.

Fakat âlimler: Dille niyet etmek müstehap mıdır? konusunda iki görüşe ayrılmışlardır:

Ebu Hanife, Şâfiî ve Ahmed'in mezhebinden bazı âlimler: Dille niyet etmek, müstehaptır. Çünkü dille söylemekle niyet daha da pekiştirilmiş olmaktadır, demişlerdir.

Mâlik ve Ahmed'in mezhebinden bazı âlimlerle diğer bazı âlimler: Dille niyet etmek müstehap değildir. Çünkü bu, bid'attır. Ne Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem- 'den, ne de ashâbından böyle bir şey nakledilmiştir, demişlerdir.

Yine, Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem-, ümmetinden hiç kimseye diliyle niyet etmesini emretmemiştir, müslümanlardan hiç kimseye de bunu öğretmemiştir. Şayet dille niyet etmek meşrû olsaydı, İslâm ümmeti her gün bununla mübtelâ olduğu halde, Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- ve ashâbı bunu ihmâl etmez, onu bu ümmete öğretirlerdi, demişlerdir.

En doğru olan görüş, budur.

Hatta dille niyet etmek, akıl ve dîn yönünden kusur ve noksanlıktır.

Dîn yönünden kusur ve noksan olmasına gelince; çünkü bu davranış, bid'attır.

Akil yönünden kusur ve noksan olmasına gelince, çünkü bu davranış, bir şey yemek isteyen kimsenin: Bir lokma almak için elimi bu yemek kabına koymaya, ardından o lokmayı ağızma koyup içine nemeşe, sonra da karnımı doyurmak için onu yutmaya niyet ediyorum, demesi gibidir. Böyle yapmak ise, ahmaklık ve cehâlettir. Çünkü niyet, amele tâbidir. Dolayısıyla kul, ne iş yapacağını bildiği zaman, mecburen ona niyet etmiş olur. Yapacağı şeyi bilmesine rağmen niyetin hasıl olmayacağı düşünülemez. Nitekim İslâm âlimleri, dille niyet etmenin ve niyeti tekrarlanmanın meşrû olmadığından ittifak etmişlerdir. Hatta kim bunu alışkanlık hâline getirirse, bid'atlarla Allah'a ibâdet etmesine ve sesini yükselterek insanlara eziyet etmesine engel olmak için bu kimsenin terbiye edilmesi gereklidir, demişlerdir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.¹

SORU:

Ben, Kur'an okumak için abdest alduğumda aynı abdest ile namaz kılmamın sahîh olmayacağına dâir bir fetvâ işittim. Örneğin ben, namaz için abdest almışsam, bu abdest ile Kur'an okumam sahîh olmazmış.

Bu sözün doğruluk derecesi nedir?

Bu sözü söyleyenler hangi dâile dayanmaktadır?

Bu söz doğru ise, abdest alırken neye niyet etmeliyim?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bu fetvâ, doğru değildir. Aksine bir kimse, abdest alınması müstehap veya farz olan bir ibâdeti edâ etmek için abdest alırsa, abdesti sahihtir ve hadesi (abdestsizlik durumu) giderilmiş olur. Bu kimse, abdestli olduğu sürece, bir ibâdeti edâ etmek için aldığı abdest ile hem o ibâdeti, hem de başka bir ibâdeti edâ edebilir.

Buna göre bir kimse, Kur'an okumak için abdest alırsa, bu abdest ile namaz kılabilir. Yine, namaz kılmak için abdest alırsa, bu abdest ile Kur'an okuyabilir.

Ebu İshak eş-Şîrâzî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bir kimse, namaz kılmak veya Kur'an'a dokunmak gibi ancak abdest ile yapılması mübah olan bir ibâdet için abdest alırsa, abdesti geçerlidir. Çünkü hades ile birlikte bir

---

¹ el-Fetvâ el-Kubrâ; c: 1, s: 214-215

ibâdeti edâ etmek mübah olmaz. Dolayısıyla bir ibâdeti edâ etmek için abdeste niyet ederse, onun niyeti, hadesi (abdestsizlik durumunu) gidermeyi de ihtivâ etmiştir.¹

İmam Nâevehî -Allah ona rahmet etsin- şerhinde şöyle demiştir:

"Bu zikredilen görüş, Şâfiî'nin -Allah ona rahmet etsin- belirttiği ve Şâfiî âlimlerinin üzerinde ittifak ettiği görüştür. Bir kimse, abdestsiz yapılması mübah olmayan herhangi bir ibâdet için abdest almaya niyet ederse, hadesi giderilmiş olur ve bu abdest için niyet ettiği ibâdet ile başka ibâdetleri yapması mübah olur."¹

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bir insan, namaz kılmak için değil de hadesi gidermek için abdest alırsa, bu abdest ile namaz kılması câiz midir? Diye sorulduğunda o bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Bir insan, namazdan başka bir ibâdeti edâ etme, yani sadece hadesi gidermek (abdest almak) niyetiyle abdest alırsa, abdesti bozuluncaşa kadar dileği kadar farz ve nâfile namazları kılabilir."²

Müslüman, abdest alırken nasıl niyet etmelidir?

Sorusuna gelince, öncelikle küçük hadesi (abdestsizlik durumunu) gidermeye ya da abdest alınması müstehap veya farz olan bir ibâdeti edâ etmeye niyet etmelidir.

Abdest alınması farz olan ibâdetle örnek: Namaz ve Kur'an'a el sürmek.

Abdest alınması müstehap olan bir ibâdetle örnek: Kur'an okumak ve Allah'ı zikretmek ve uykudan önce okunan duâ ve zikirlerdir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

SORU:

Sağta bulunan az miktardaki zeytinyağı, suyun sağa ulaşmasına engel olur mu? Dolayısıyla alınan abdest geçersiz olur mu?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Görünen o ki, soruda zikredilen sağta bulunan az miktardaki zeytinyağı, suyun sağa ulaşmasına engel değildir.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'in -Allah ona rahmet etsin- zikrettiği gibi bu konuda ölçü şudur:

Bir insan, abdest azalarında, krem ve zeytinyağı gibi yağlı maddeler kullanırsa, bu yağlı madde katı ise ve hacmi varsa, bu takdirde abdest azalarını yıkamadan önce onun

¹ el-Mecmû'; c: 1, s: 365.

² Mecmû' Fetâvâ İbn-i Useymîn; c: 11, s: 149.

izâle edilmesi gereklidir. Yağlı madde, abdest azalarının üzerinde bu şekilde kalırsa, suyun deriye ulaşmasına engel olur ki, böyle olunca da abdesti sahîh olmaz.

Eğer yağlı maddenin bir hacmi yoksa ve sadece abdest azalarının üzerinde eseri kalmışsa, bu takdirde abdeste bir zararı yoktur. Fakat bu durumda insanın abdest alırken elini abdest azasının üzerinden gezdirmesi gereklidir. Çünkü yağlı madde, genellikle su ile birlikte farklılık arz eder ve ondan kolayca ayırt edilir. Dolayısıyla yağlı maddenin bulaştığı abdest azalarına su ulaşamayabilir.¹

Buna ilâve olarak başın məsh edilmesindeki huküm, yıkanan azalara göre daha hafiftir. Zirâ baş için farz olan onun yıklanması değil, məsh edilmesidir. Dolayısıyla başın məsh edilmesi sırasında suyun saçın her teliñin üzerinden bizzat geçmesi gerekmeyez.

Yine, değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bir kadın, saçına kına ve benzeri bir şey sürdükten sonra üzerini məsh edebilir mi?"
Diye sorulduğunda o bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Bir kadın, saçlarına kına sürdüğünde (abdest alırken) üzerini məsh etmesi yeterlidir, saç tellerini açmasına ve kınayı izâle etmesine gerek yoktur. Çünkü Peygamber -sallallahu ale'hi ve sellem- den sâbit olduğuna göre o, (Vedâ haccında) ihamliyken (dağılmaması ve içine toz girmemesi için) saçlarını keçelemiştir. Buna göre keçeye gibi başın üzerine konan her şey, başa tâbîdir (baştan sayılır). Bu da başın temizlenmesinde bir nebze kolaylık olduğuna delâlet etmektedir."²

SORU:

Müslüman, abdest almak istediği zaman, başında mı, yoksa yüzünü yüksarken mi, ne zaman abdeste niyet etmelidir?

Ya da abdest sırasında dilediği yerde niyet etmesi câiz midir?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

Niyet, bütün ibâdetler için şarttır. Niyet olmadan hiçbir ibâdet -ki abdest de bir ibâdet- geçerli olmaz.

Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Niyet; abdestin, boy abdestinin ve teyemmümün geçerli olmasında, bizim âlimlerimizce (Şâfiîler nezdinde) şarttır. Bu konuda bir görüş ayrılığı yoktur. Nitâkim Mâlik,

¹ Fethâvâ Tahâra; s: 147.

² Müslüman Kadınlarla İlgili Fethâvâl; c: 1, s: 28.

Leys, Ahmed b. Hanbel ve Dâvud da bu görüştedirler. Hepsinin bu konuda Allah Teâlâ'nın şu sözünü dليل göstermişlerdir:

﴿ وَمَا أَمْرَوْا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الْدِينَ حَنَفَاءَ وَيَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الْزَكُوْةَ ۝ ۵ ﴾
وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ [سورة البينة الآية: ۵]

"Halbuki onlara ancak, dini yalnızca O'na has kılıp hanifler olarak Allah'a ibâdet etmeleri, namazı (dosdoğru) kılmaları ve zekâti vermeleri emrolunmuştur. İşte dosdoğru dîn, budur."¹

İhlas; kalbin ameli olan niyettir. İhlası emretmek ise, -âyette olduğu gibi- onun farz olduğunu gerektirir.

Niyetin sünnetten dâili ise, Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- 'in şu sözüdür:

((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ .)) [متفق عليه]

"Ameller, ancak niyetlere göre geçerlilik kazanır."²

Hadiste geçen "İnnemâ" lafzi, sınırlama (hasr) ifâde eder. Bundan da, niyet olmadan amelin hükmü sâbit olmaz, kastedilmektedir.

Başka bir dâili ise hadisin devamında Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- şöyle buşurmuştur:

((... وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَا جَرَ إِلَيْهِ .))

"Herkes ancak (ameliyle) niyet ettiğinin karşılığını alır. Kimin hicreti, (niyet ve kasıt olarak) Allah ve Rasûlü için ise, onun hicreti (sevap ve ecir olarak) Allah ve Rasûlü içindir. Kimin de hicreti dünyadan bir menfaat elde etmek ya da bir kadınlâ evlenmek için ise, onun da hicreti, hicret ettiği gâye içindir."³

Abdest almağa niyet etmeyen kimse ise, abdestinin karşılığını alamaz...⁴

¹ Bâyyîne Sûresi: 5

² Buhârî; hadis no: 1. Müslim; hadis no: 1907.

³ Buhârî; hadis no: 1. Müslim; hadis no: 1907.

⁴ -Öztle- el-Mecmû'; c: 1, s: 356. Buna benzer olarak "el-Muğnî"; c: 1, s: 156.

İkincisi:

Bilinmesi gerekir ki niyetin yeri, kalptir. Dolayısıyla bir kimsenin diliyle niyet etmesi, meşrû değildir.

Üçüncüsü:

Niyetin vaktinin en mükemmelı; niyetin, abdestin bütün kısımlarına şâmil olması için, abdeste başlarken veya başlamadan kısa bir süre önce olmalıdır. Niyete başlanılması gereken vakıt ise, yıkaması farz olan abdest azalarından ilkine başlarken olmalıdır.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Niyetin, abdestin tamamından (abdeste başlamadan) önce olması gerekdir. Çünkü niyet, abdestin şartıdır. Dolayısıyla niyetin abdestin başında olması, abdestin tamamında olması demektir. Eğer abdestin farzlarından birisi niyetten önce bulunursa, ona itibar edilmez. Niyetin, abdestin sünnetleri ve farzlarına şâmil olması için elliği yıkamadan önce niyet etmek, müstehaptır. Eğer elliğini niyetten önce yıkarsa, elliğini yıkamamış kimse gibi olur. Niyetin, abdestten kısa bir süre önce olması ise câizdir. Eğer niyet ile abdest almayı başlaması arasındaki süre uzun olursa, bu câiz olmaz."¹

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- de bu konuda şöyle demiştir:

"Niyetin iki yeri vardır:

Birincisi:

Niyetin sünnet olduğu yerdır ki bu, -abdestin farzlarından önce varsa- abdestin sünnetlerine başlamadan önce olan niyettir.

İkincisi:

Niyetin farz olduğu yerdır ki bu, abdestin farzlarının ilkine başlarken olan niyettir.²

Buna göre, niyetin, abdeste başlamadan önce olması, en mükemmelidir. Niyetin, abdestin farzlarının ilkine başlarken olması ise, gereklidir.

Âlimler, abdestin farzları konusunda görüş ayrılığına düşmüşlerdir.

Kimisi: Abdestin ilk farzı Basmâle'dir, demiştir.

Kimisi: Abdestin ilk farzı, Mazmaza'dır, demiştir. Doğru olan görüş de budur.

Kimisi de: Abdestin ilk farzı, yüzü yıkamaktır, demiştir.

¹ el-Muğnî; c: 1, s: 159.

² es-Şerhu'l-Mumti'; c: 1, s: 140

Fakat bir kimse, -İbn-i Kudâme'nin -Allah ona rahmet etsin- sözünde zikredildiği gibi- abdestin farzlarına başlarken niyet ederse, besmele çekmek ve elli üç defa yıkamak gibi, abdestin sünnetlerine başlamadan önce niyet eden kimse gibi ecir kazanmaz.

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem-'in, abdestin başında niyet ile birlikte önce elli üç defa yıkadığını ve besmele çektiğine delâlet eden hadisler sâbittir."¹

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

SORU:

Kocam, evden çıkarken (işe giderken), hatta namaz kılmak için mescide giderken bile beni sürekli öpmektedir. Ben, bazen kocamın beni şehvetle öptüğünü hissediyorum. Bundan dolayı onun abdestinin bozulup-bozulmadığı konusundaki şerî huküm nedir?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Âişe'den -Allah ondan râzi olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبَّلَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.)) [Rواه أبو داود والترمذى والنسائى وابن ماجه]

"Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- kadınlarından (hanımlarından) bazılarını öperdi (ki o hanımı, Âişe idi). Sonra da namaz kılmak için dışarıya çıktı. Fakat (önceki abdesti ile namazını kılar, yeniden) abdest almazdı."²

Bu hadiste, kadına dokunmanın ve onu öpmenin, abdesti bozar mı, yoksa bozmadır mı, hükmünün açıklaması vardır.

İslâm âlimleri bu konuda görüş ayrılığına varmışlardır.

Kimisi:

"Kadına (hanımına) dokunursan, her hâlukârda abdestin bozulur", demiştir

Kimisi:

"Kadına (hanımına) şehvetle dokunursan, abdestin bozulur, şehvetle dokunmazsan abdestin bozulmaz", demiştir.

Kimisi:

¹ Mecmû' Fetâvâ İbn-i Baz; c: 10, s: 98.

² Ebü Dâvud; Abdest Bâbî, hadis no: 178, 179, 190. Tirmizî; Abdest Bâbî, hadis no: 86. Nesâî; Abdest Bâbî, hadis no: 1/104. İbn-i Mâce; Abdest Bâbî, hadis no: 502.

"Kadına (hanımına) dokunman, abdesti kesinlikle bozma", demiştir.

En tercihli görüş, bu sonuncu görüştür.

Yani bir erkek, hanımını öperse veya eline dokunursa veya onu kucaklarsa ve bu sırada kendisinden (penisinden) bir sıvı gelmezse ve abdestini de bozmazsa, bu takdirde ne kendisinin, ne de hanımının abdesti bozulur. Çünkü aslolan; bozulduğuna dâir herhangi bir şerî delil olmadıkça abdestin olduğu hal üzere kalmasıdır (abdestlilik halinin devam etmesidir). Ne Allah Teâlâ'nın kitabında, ne de Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem- 'in sünnetinde, kadına dokunmanın abdesti bozduğuna dâir bir delil gelmiştir. Buna göre kadına (hanımına) şehvetle de olsa çiplak elle dokunman veya onu öpmen ve kucaklaman, bütün bunlar, abdesti bozma.¹

Ancak bir kimse, hanımını öpmesi sonucunda penisinden mezî veya menî gelirse, abdesti bozulur.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

SORU:

Ben, zannimca vesveseli psikolojik bir hastalıktan ıstırıp çeken gencim. Bazı günler, uykumdan uyandığında cünüp olup-olmadığım konusunda şüphe eder hâle geldim. Bunun üzerine iç çamaşırılarımı iyiçe kontrol ettiğimde cünüp olduğumu hayal ettim. Fakat buna alındırıp boy abdesti almadım. Ancak o gün geçince nefsi me vesvese gelmeye başladı. Bundan dolayı ne yapmam gereklidir?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

Vesvesenin en iyi tedâvi yolu; ondan yüz çevirmek ve ona aldırmamaktır. İnsanın, abdest ve namaz gibi konularda şeytanın kendisine verdiği vesveseye önem vermemesi ve aldırmaması gereklidir. Bununla birlikte Allah Teâlâ'ya çokça duâ edip yalvarması, O'ndan sıhhat ve âfiyet dilemesi ve şeytani kahretmesi için O'ndan yardım istemesi gereklidir.

İKİNCİSİ:

Aslolan, insanın temiz olduğudur. Cünüp olduğundan emîn olmadıkça boy abdest alması gerekmeyez. Bu kimse, cünüp olduğundan emîn olmadığına göre, -cünüp olduğunu zannetse bile- boy abdesti alması gerekmeyez.

Nitekim sahâbeden birisi, namaz sırasında kendisinden bir şey çıktıığını hayal ettiğini Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem- 'e şikâyet edince, Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem- onun için şöyle buşurmuştur:

¹ Muhammed b. Salih el-Useymîn; Müslüman Kadınlarla İlgili Fetvâlar; s: 20.

((لَا يَنْصَرِفْ حَقَّ يَسْمَعَ صَوْتاً أَوْ يَجِدَ رِيحَّاً.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Bir ses işitinceye veya koku hissedinceye (abdəstini bozulduğundan emin oluncaya) kadar (namazını bırakıp) ayrılması."¹

Görünen o ki senin, cünüp olduğundan emin olmadığı sürece boy abdesti alman gerekmekz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

● **SORU:**

Bir kadın, şehirden uzak bir yerde yaşıyordu. (Abdest alırken) tırnaklarının üzerindeki boyanın giderilmesi gerektiğini de bilmiyordu. Giderilmesi gerektiğini öğrendiğinde ise, bu boyayı giderecek bir şey bulamamıştı. Boyayı giderici maddeyi satın almak için şehrə inememişti. Dolayısıyla bir hafta boyunca bu hal üzere abdest alıyordu.

Bunun hükmü nedir?

● **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Abdestin şartlarından birisi de, suyun abdest azalarının tenine ulaşmasıdır. Eğer ten ile suyun arasına yağı, boyası, mum veya yapışkan gibi bir madde girerse, abdest geçerli olmaz. Bu hal üzere kılınan namaz da bâtildir, geçersizdir.

Bunun delili; Peygamber -sallallahu aleyni ve sellem- in Ebu Zer'e -Allah ondan râzi olsun- şu emridir:

((الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَضُوءُ الْمُسْلِمِ وَلَوْ إِلَى عَشْرِ سِنِينَ، فَإِذَا وَجَدْتَ الْمَاءَ فَأَمْسِهُ جِلْدَكَ، فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ.)) [رواه أبو داود وصححه الألباني في صحيح أبي داود]

"Temiz toprak, (su bulamadığı zaman) on yıla kadar da olsa müslümanın abdest suyu gibidir (onun yerine geçer). Su bulduğun zaman onu tenine değdir (suyu bulduğun zaman abdestsiz isen abdest alman, cünüp isen boy abdesti alman gereklir). Çünkü suyu tenine değdirmende bereket ve ecir vardır."²

İmam Şâfiî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Eğer bir kimsenin teninin üzerinde sakız veya kalın bir şey varsa ve bu, suyun tene ulaşmasına engel oluyorsa, o abdest azasının üzerindeki şey izâle edilmedikçe veya tenin

¹ Buhârî; hadis no: 137. Müslim; hadis no: 361.

² Ebu Dâvud; hadis no: 332. Elbâñî, 'Sahih-i Ebî Dâvud'da hadisin sahîh olduğunu belirtmiştir.

Üzerindeki sakız veya kalın şeyin tamamına suyun ulaşlığından emin olmadıkça, abdesti geçerli olmaz.¹

İmam Nüvvâ -Allah ona rahmet etsin- de bu konuda şöyle demiştir:

"Abdest azalarından bir bölümünün üzerinde mum, hamur, kına veya buna benzer bir şey varsa ve bu madde, suyun, uzvun o kısmına ulaşmasına engel oluyorsa, abdesti geçerli olmaz. Suyun ulaşmadığı bölüm ister çok olsun, isterse az olsun farketmez. Eğer elin veya başka bir uzvun üzerinde kınanın izi, kınanın kendisi değil de rengi kalırsa veya suyun tene ulaşmasına engel olmayan ve tene üzerinde sıvı bir yağı kalırsa, abdesti geçerlidir."²

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi'nin fetvâlarından şöyle gelmiştir:

"Eğer boyanın, tırnakların üzerinde bir hacmi varsa, abdesti geçerli olmaz."³

Bunun içindir ki bu kadının, tırnaklarının üzerindeki boyayı gideren maddenin satıldığı yer uzak ve meşakkatli de olsa oraya gitmeye gayret etmesi gerekiydi. Oysa tırnak boyasını, mutfakta kullanılan birçok temizlik maddesiyle veya (benzin ve dizel gibi) bir akaryakıt maddesiyle veya hatta da buna benzer bir maddeyle nemlendirerek üzerini silmekle onu gidermesi mümkündü.

Bu kadının, tırnaklarının üzerinde boyanın olması sebebiyle bâtil (geçersiz) abdestle kılmış olduğu namazında onu mazur göremeyiz. Dolayısıyla bu kadının, tırnaklarının üzerinde boyanması sebebiyle noksan abdestle kılmış olduğu namazlarını iâde etmesi gereklidir.

Allah Teâlâ'dan bize ve bu kadına af ve mağfiret dileriz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

SORU:

Namaz kılan bazı kimselerin tırnaklarının uzadığı ve tırnak altlarının kir ve pisliklerle dolduğu görülmektedir. Bu davranış, İslâm dîni ile örtüşüyor mu?

Bu kimselerin abdestleri geçerli midir?

Tırnakları kesmek gibi, fitrattan olan sünnetler için belirli bir vakit tâyin edilmiş midir?

CEVAP:

Hamd, yâlnızca Allah'adır. Salât ve selâm da; Allah'ın elçisi, Muhammed -sallallahu ale'hi ve sellem-'in Üzerine olsun.

¹ el-Umm; c: 1, s: 44

² el-Mecmû'; c: 1, s: 456.

³ İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 5, s: 218.

Tırnakların kırk günden önce kesilmesi gereklidir. Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem-, tırnakları kesme, kasık killarını tıraş etme, koltuk altı killarını yolma ve bıçığı kısaltma konusunda insanlara belirli bir vakit taşın etmiştir ki, o da bunların kırk günden daha fazla süre bırakılmamasıdır (yani kırk günden önce bunların yapılması gereklidir). Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem-'den bu şekilde sabit olmuştur.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem-'in hizmetçisi olan Enes b. Mâlik -Allah ondan râzi olsun- bu konuda şöyle demiştir:

((وَقَّتٌ لَنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ، وَنَتْفِ الْإِبْطِ، وَحَلْقِ الْعَانَةِ، أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.)) [Rواه مسلم]

"Bıçığı kısaltma, tırnakları kesme, koltuk altı killarını yolma ve kasık killarını tıraş etme konusunda bunları kırk günden daha fazla bırakmamamız (ihmal etmememiz) bize taşın edildi."¹

İmam Ahmed ve Nesâî ile bir gurup hadis âlimi şöyle rivâyet etmişlerdir:

((وَقَّتٌ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَصِّ الشَّارِبِ، وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ، وَحَلْقِ الْعَانَةِ، وَنَتْفِ الْإِبْطِ، أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.)) [Rواه أحمد والنسائي]

"Rasûlullah -sallallahu aleyni ve sellem-, bıçığı kısaltma, tırnakları kesme, koltuk altı killarını yolma ve kasık killarını tıraş etme konusunda bunları kırk günden daha fazla bırakmamamızı (ihmal etmememizi) bize taşın etti."²

Buna göre, hem kadınların, hem de erkeklerin, bu konuya çok önem vermeleri gereklidir. Dolayısıyla tırnakların, bıçığın, kasık ve koltuk altı killarının, kırk günden daha fazla süre bırakılmaması (ihmal edilmemesi) gereklidir.

Bunların ihmal edilmesi halinde abdest sahihtir. Tırnakların altında bulunan kir ve pislikler, abdesti bozmaz (abdeste engel değildir). Çünkü bu kir ve pislikler, pek azdır ve bu, dînen bağışlanır.³

¹ Müslüm; hadis no: 258

² Ahmed; hadis no: 11823. Nesâî; hadis no: 14.

³ Abdulaziz b. Baz; 'Mecmû' Fetâvâ ve Makâlât Mutenevia'; c: 10, s: 50.

 SORU:

İnsan kustuğu zaman, bu kusmuğu necis midir ve kusmuk abdesti bozar mı?

 CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

Âlimlerin büyük çoğunluğu, kusmuğun necis olduğu görüşüne varmıştır.

Fıkıh Ansiklopedisi (el-Mevsûatu'l-Fıkhiyye) c: 34, s: 87'de şöyle denmiştir:

"Âlimlerin görüşleri, kusmuğun temiz mi, necis mi olduğu konusunda farklı olmuştur. Hanefîler, Şâfiîler ve Hanbelîler; kusmuk necistir, demişlerdir. Her birinin bu konudaki görüşü, detaylıdır.

Mâlikîler ise, kusmuk, yemek halinden değişirse, (yenildiği ilk halinden farklı bir hâle gelirse), -dışkının vasıflarından birisine benzemese bile-, kusmuk necistir, görüşündedirler.

Delil olarak Peygamber -sallallahu ale'hi ve sellem- 'in şu sözünü göstermişlerdir:

((يَا عَمَّار! إِنَّمَا يُغَسِّلُ التَّوْبُ مِنْ حَمْسٍ: مِنَ الْغَائِطِ وَالْبَوْلِ وَالْقَيْءِ وَالدَّمِ وَالْمَنِيِّ.))

"Ey Ammar! Elbise, ancak şu beş şeyden dolayı yıkandır: (İnsanın) dışkısından, idrarından, kusmuğundan, kanından ve menisinden."

Yine, kusmuğun necis olduğuna dâir delil olarak onu insan dışkısına kıyaslamışlardır. Çünkü kusmukta pis koku ve bozulma belirtileri ortaya çıkmıştır.

İbn-i Hazm ve Şevkânî gibi bazı âlimler ise, kusmuğun temiz olduğu görüşüne varmışlardır. Çünkü eşyada aslolan, temiz oluşudur. Kusmuğun necis olduğuna dâir de hiçbir delil yoktur.

Ammar'ın hadisi hakkında ise, hadis zayıftır, demişlerdir.

İmam Nânevî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Ammar'ın bu hadisini, Ebu Ya'la el-Mevsîlî, Dârekutnî ve Beşhakî rivâyet etmişlerdir.

Beşhakî hadis hakkında şöyle demiştir: 'Bu hadis, bâtildir, aslı yoktur. Hadisin zayıf olduğunu Dârekutnî ve Beşhakî beyan etmiştir.'¹

---

¹ el-Mecmû'; c: 2, s: 549.

Hâfiż İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- de hadisin zaif olduğunu belirtmiştir.¹

Değerli âlim Elbânî -Allah ona rahmet etsin-, "Fîku's-Sunne" kitabının yazarının:

"Necâset türlerinden birisi de, kusmuktur" sözüne ta'likte bulunarak şöyle demiştir:

- Dedim ki: Yazar, 'kusmuğun necis olduğunda ittifak vardır', sözünden başka kusmuğun necis olduğuna dâir hiçbir delil zikretmemiştir. Bu, geçersiz bir iddiâdır. Nitâkim İbn-i Hazm buna muhalefet etmiş ve müslümanın kusmuğunun temiz olduğunu açıklamıştır. Bu, İmam Şevkânî'nin; 'ed-Durâru'l-Behîyye'deki ve Sîddîk Han'ın; 'ed-Durâru'l-Behîyye'nin şerhindeki görüşüdür.

İmam Şevkânî ve Sîddîk Han, necâset türleri arasında insan kusmuğunu kesinlikle zikretmemişlerdir. Hak olan da bu görüşür. İmam Şevkânî ve Sîddîk Han, kusmuğun necâseti konusunda ihtilaf olduğunu zikretmişler ve temiz olduğunu şu sözleriyle tercih etmişlerdir: "Kusmukta aslolan, temiz oluşudur. Onun temiz oluşunu, sahîh bir delilden başka bir şeyle değiştiremez. Ancak o delile denk olursa veya ona tercih edilen başka bir delil olursa durum başkadır."

Şevkânî, "es-Seylu'l-Cerrâr" adlı kitabında da bunu zikretmiştir.²

Değerli âlim Süleyman el-Alvân'a, kusmuğun necâseti hakkında sorulduğunda o bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Sahîh olan, kusmuğun kesinlikle temiz oluşudur (yani kusmuk ister deşsin, isterse deşmesin). Kusmuktan iğrenmek, ondan tiksinmek ve onun kötü kokuya dönüşmesi, onun necis olduğu anlamına gelmez. Bu konuda aslolan, necis olduğuna dâir bir delil sâbit olmadıkça, kusmuk temizdir."³

İkincisi:

Abdestin kusmukla bozulmasına gelince, ilim ehlinin bu konudaki görüşlerinden doğru olanına göre, kusmuk abdesti bozma.

💡 Soru:

Ben, namazda iken mestin üzerini meshin süresinin bittiğini (dolduğunu) hatırlarsam ne yapmam gereklidir?

Bu durumda namazdan çıkmam mı gereklidir?

Mestin içine çorabımı abdestli olarak giyersem, sonra da mestimi çıkarıp sadece çorapla kalırsam abdestim bozulur mu? Yoksa ben hâlâ abdestli mi sayılırım?

¹ et-Telhisi'l-Habîr; c: 1, s: 33.

² Têmâmu'l-Minne; s: 53.

³ el-Mecmû'; c: 2, s: 570. el-Muğnî; c: 1, s: 485.

● **Cevap:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

BİRİNCİSİ:

Mestin üzerini meshin süresi biterse ve sen bu sırada abdestli isen, ilim ehlinin tercih ettiği görüşe göre abdestin bozulmaz. İbn-i Hazm ve Şeyhusislâm İbn-i Teümüyye -Allah ikisine de rahmet etsin- bu görüştedirler. Çünkü abdestin bozulduğuna dair hiçbir delil yoktur.

Abdest, ancak hadesin çıkışması gibi, herkes tarafından bilinen abdesti bozan (önden ve arkadan çikan) şeylerlle bozulur.

Buna göre, meshin süresi bittiği halde sen abdestli isen, namaz kılmaya devam edebilirsin. Abdestin bozuluncaya kadar da dileğin kadar namaz kılabilirsin.

İKİNCİSİ:

Bir kimse, abdest alırken mestinin veya çorabının üzerini mesh ettikten sonra mestini veya çorabını çıkarırsa, ilim ehlinin sahih olan görüşüne göre abdesti bozulmaz. Çünkü bir kimse, mestinin üzerini mesh ettikten sonra, şer'î delil gereği abdesti tamamlanmış olur. Eğer mestini çıkarırsa, şer'î delille sâbit olan bu abdestin, başka şer'î delil olmadan bozulması mümkün değildir. Üzeri mesh edilen mestlerin veya çorapların çıkarılmasıyla abdestin bozulduğuna dair hiçbir delil de yoktur. Buna göre, senin abdestin hâlâ vardır (bozulmamıştır). Bu, Şeyhusislâm İbn-i Teümüyye -Allah ona rahmet etsin- ve bir gurup ilim ehlinin görüşüdür.¹

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

● **Soru:**

Mescid-i Nebevî'yi abdestli olarak ziyâret ettikten sonra mescitten çıkışp abdestsiz olarak Bakî kabristanını ziyâret eden kimse hakkındaki görüşünüz nedir?

Bu davranışından dolayı bu kimseye bir şey gerekir mi?

● **Cevap:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bu kimseye bir şey gerekmez. Çünkü Bakî kabristanını veya Uhud şahitlerini ziyâret etmek için ziyâretçiden abdestli olması istenmez. Aynı şekilde bütün kabristanları ziyâret etmek müstehaptır, fakat kabristanı ziyâret etmek için abdestli olmak şart değildir.

Zirâ Peygamber -sallallahu aleahi ve sellem-'in şu genel emri buna delildir:

¹ Mecmû' Fetâvâ Şeyhusislâm İbn-i Teümüyye; c: 21, s: 179, 215.

((زُورُوا الْقُبُورَ؛ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ كُمُ الْآخِرَةِ)) [رواه مسلم في صحيحه]

"Kabirleri ziyâret edin. Çünkü kabirleri ziyâret etmek, size âhireti hatırlatır."¹

Muvaffakiyet, Allah Teâlâ'dandır.

Allah Teâlâ, Peygamberimiz Muhammed'e, onun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin."²

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

⌚ **SORU:**

Köpeğe veya köpeğin salyasına dokunmak abdesti bozar mı?

⌚ **CEVAP:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Köpeğe veya köpeğin salyasına dokunmak, abdesti bozmadır. Çünkü abdest, şer'i bir delil gereği sâbit olduktan sonra onu, ancak şer'i bir delil ortadan kaldırır (abdesti bozmadır). Köpeğe veya onun salyasına dokunmanın abdesti bozduğuna dair herhangi bir delil ise yoktur. Bunun içindir ki âlimler, bunu (köpeğe veya onun salyasına dokunmayı), abdesti bozmadan şayelerden saymamışlardır.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin-, abdesti bozmadan şayeleri zikrettikten sonra köpeğe veya onun salyasına dokunmayı bunlardan zikretmemiş ve şöyle demiştir:

"İşte bunların hepsi, abdesti bozmadan şayelerdir ve âlimlerin genelinin görüşüne göre, bunlardan başka şayelerle abdest bozulmaz."³

Fakat şüphe yok ki köpeğin salyası, tiksinti veren necis bir şayetir ve necâseti de, şiddetlidir. Bir defası toprakla birlikte yedi defa yıkandıktan köpeğin necâseti giderilmiş olmaz. Köpeğin necis olması ile abdestin bozulması arasında fark vardır.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

⌚ **SORU:**

Ben, sabahleyin uykudan uyanıktan sonra âdetim gereği yıkandım ve sabah namazını kıldım. Fakat iki saat sonra cünüp olduğumu anladım. Buna göre tekrar yıkandım (boş abdesti almam) gereklir mi? Yoksa önceki yıkandım yeterli midir? Bilindiği gibi ben, önceki yıkandımda cünüplükten arınmak için yıkandıma niyet etmemiştüm.

¹ Müslim sahîhinde rivâyet etmiştir.

² İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları; c: 9, s: 101.

³ el-Muğnî; c: 1, s: 264.

● **Cevap:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Öncelikle her kim, namaz kııldıktan sonra cünüp olduğunu anlarsa, tekrar yıkamması ve namazını iâde etmesi gereklidir. Cünüplüğü gidermeye niyet etmediğinden dolaylı âdeti gereği veya ter ve kirden temizlenmek için yıkandığı ilk yıkansı, geçerli olmaz.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleahi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ
امْرَأَةٍ يَتَرَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَا جَرَ إِلَيْهِ)). [Mتفق عليه]

"Ameller, ancak niyetlere göre geçerlilik kazanır. Herkes ancak (ameliyle) niyet ettiğinin karşılığını alır. Kimin hicreti, (niyet ve kasıt olarak) Allah ve Rasûlü için ise, onun hicreti (sevap ve ecir olarak) Allah ve Rasûlü içindir. Kimin de hicreti dünyadan bir menfaat elde etmek ya da bir kadınlı evlenmek için ise, onun da hicreti, hicret ettiği gâye içindir."¹

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bir kimse, yıkılması farz olmayan bir durum için yıkamaya -serinlemek amacıyla yıkamasi gibi- niyet eder de farz yıkamaya niyet etmezse, cünüplüğü giderilmiş olmaz. Çünkü bu kimse, ne boy abdestine niyet etmiş, ne de niyeti, boy abdestini içermiştir. Dolayısıyla bu kimse, cünüplükten arınmış sayılmasız."²

● **Soru:**

Tavafa veya Arafat'a giderken kendisinden gaz çıkan (yellenen) hacı ne yapmalıdır?

● **Cevap:**

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

İslâm âlimlerinin çoğunuğu, tavafın, abdest olmadan geçerli olmayacağı görüşüne varmışlardır.

Bir kimse, tavafa giderken abdesti bozulursa, gidip abdest alır, sonra da tavafına başlar. Şüphe yok ki bu şekilde yapmak, daha evlâ ve daha ihtiyatlı olan davranıştır.

¹ Buhârî; hadis no: 1. Müslüm; hadis no: 1907.

² el-Muğnî; c: 1, s: 158

İkincisi:

Arafat vakfesine gelince, bunun için abdestli olmak şart değildir. Hacının, abdestsiz olarak Arafat vakfesini yerine getirmesinde bir sakınca yoktur. Namaz kılmak istemesi müstesnâ, vakfe için abdest alması da gerekmeyez. Nitelikim İslâm âlimleri, âdetli kadının ve cünüp kimsenin Arafat vakfesini yerine getirmelerinin sahih olduğunda ittifak etmişlerdir.

İmam Nâevelî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İbn-i Münzir şöyle demiştir: Erkeklerden abdestsiz olan ile kadınlardan cünüp ve âdetli olanın vakfesinin sahih olduğunda âlimler ittifak etmişlerdir."¹

Bununla birlikte bir kimsenin büyük ve küçük hadesten temizlenmiş olması (cünüp ise boy abdesti, abdestsiz ise abdest alması) müstehaptır. Çünkü bu kimse, Arafat'ta Allah Teâlâ'yi zikredecektir. Allah Teâlâ'yi abdestli olarak zikretmek ise, müstehaptır.²

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

● SORU:

Bir kardeşimiz, benden, sorusunun cevabını araştırmamı istedî. Dedi ki: Ben, ondört yaşında iken ihrama girmiştîm. Bu, ergenlik çağına girdikten sonraki ilk umrem idî. Uçağa binmiştim. Yolculuk sırasında dalmışım. Uşandığımıda ihtilam olmuşum ve ihram elbiseme de meni bulaşmıştır. Ben, o zamanlar câhil olduğum için buna önem vermemiştir ve boy abdesti almadan bu hal üzere umremi tamamlamıştim. Bir yıl veya daha fazla bir süre sonra ihtilamın anlamını ve boy abdesti alınması gerektiğini öğrenmeye başladım. (O umrenin dışında) şimdilik kadar başka bir de umre yapmadım. Bu umrem geçersiz ise, onun kazasını yapmam gereklî mi?

● CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İslâm âlimlerinin çoğunuğu, Bâytullah'ı cünüp olarak tavaf eden kimsenin tavafinin sahîh (geçerli) olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir.

Fîkih Ansiklopedisi'nde, "Cünüplük sebebiyle yapılmaması haram olan şeýler" başlığı altında şunlar zikredilmiştir:

"...Âynî şekilde farz olsun, nâfile olsun, (cünüp olarak) Bâytullah'ı tavaf etmek haramdır. Çünkü Bâytullah'ı tavaf etmek, namaz mésâbesindedir.

Nitelikim Peygamber -sallallahu aleühi ve sellem- bu konuda şöyle buşurmuştur:

((الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ صَلَادَةٌ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ أَحَلَّ لَكُمْ فِيهِ الْكَلَامَ.)) [Râyah al-nasâ'i]

¹ el-Mecmû'; c: 8, s: 140.

² Kessâfu'l-Kinâ'; c: 2, s: 494.

"Beytullah'ı tavaaf, (birçok hükümdə veya ecir bakımından) namaz gibidir. Ancak Allah Teâlâ tavaaf sırasında konuşmayı size halal kılmıştır."¹

-Sahih olan, hadis, İbn-i Abbas'a -Allah ondan ve babasından râzi olsun- mevkuftur (yani İbn-i Abbas'ın sözüdür, Peygamber -sallallahu ale'hi ve sellem- 'in sözü değildir.)-

Bunun içindir ki cünüp olarak tavaaf eden kimsenin tavafi geçerli olmaz. Bu görüş, Mâlikîler, Şâfiîler ve Hanbelîlere göredir. Hanefîlere göre ise, cünübün tavafi geçerlidir. Fakat (cezâ kurbanı olarak) bir deve kesmesi gereklidir. Çünkü Hanefîlere göre tavafta abdestli olmak, şart değil, vâciptir.

Nitekim İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzi olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir: "(Cezâ kurbanı olarak) deve kesmek, hacda iki yerdedir:

BİRİNCİSİ: Cünüp olarak tavaaf ederse.

İKİNCİSİ: Arafat'ta vakfe'den sonra (ve Ziyâret tavaafını yapmadan önce) eşiyle cinsel ilişkiye girerse.²

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Cünüp olarak İfâda (Ziyâret) tavaafını yapan kimsenin hükmü nedir?" diye sorulmuş, bunun üzerine o, bu soruya şöyle cevap vermiştir:

"Bu kimsenin İfâda (Ziyâret) tavaafını yeniden yapması gereklidir. Çünkü cünüp olarak tavaaf etmiştir. Tavaaf ise, cünüp kimseden sahî olmaz. Çünkü cünüp olan insanın mescitte oturması (kalması) bile yasaktır (haramdır).

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الْمَسْكَنَةَ وَأَنْتُمْ سُكَّرَى حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا نَقْوَلُونَ ﴾
وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرٌ سَيِّلٌ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْهُونٌ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَهْدٌ
مِنْكُمْ مِنَ الْغَ�يِطِ أَوْ لَمْسُنُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيْبًا فَأَمْسَحُوا
بِوُجُوهِهِمْ وَأَيْدِيهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا عَنْ فُورًا ﴾ [سورة النساء الآية: 43]

"Eş imân edenler! Sarhoş iken, ne söylediğinizi bilinceye (sarhoşluktan aynıkincaya) kadar, bir de cünüb iken -yolcu olmanız müstesnâ- boy abdesti almadıkça (yılanmadıkça) namaza yaklaşmayı (namaz kılmayı). Eğer hasta veya yolculukta iseniz, yahut herhangi biriniz tuvaletten gelirse veya kadınlarla yaklaşıp da (eşlerinizle cinsel ilişkiye girip de) su

¹ Nesâî

² Fıkıh Ansiklopedisi; c: 16, s: 52

bulamazsanız, temiz bir toprağa teşyemmiüm edin, yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz ki Allah, (sizi) çok affedici ve çok bağışlayıcıdır.”¹

Buna göre, eğer bu kimse evli ise, Mekke'ye dönüp İfâda (Ziyâret) tâvafını yerine getirinceye kadar eşine yaklaşmaması gereklidir.²

Bu anlatılanlara binâen sizin bu arkadaşınız, cünüp olarak tâvaf ettiğinizde umresi için hâlâ ihramda sayılır. Dolayısıyla bu arkadaşınızın, ihramın yasaklarından sakınması, Mekke'ye gidip Beştullah'ı tâvaf etmesi, (Safâ ve Merve) arasında saç etmesi ve saçını kısaltmak veya kökünden kazıtmak sûretiyle tiraş olması gereklidir ki böylece umresini tamamlamış ve ihramdan çıkışmış olsun.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

---

¹ Nisâ Sûresi: 43

² Mecmû' Fetâvâ İbn-i Useyîmîn; c: 22, s: 363-364